

**Organizacija za Evropsku Bezbednost i Saradnju
MISIJA NA KOSOVU**

**Odeljenje za Ljudska Prava, Decentralizaciju i Zajednice
Sekcija za Praćenje Pravnog Sistema**

Mesečni Izveštaj – Maj 2007

Aktuelni Sistem Prevoženja Pritvorenika rezultira nepotrebnim odlaganjima koja prolongiraju pritvor i mogu kršiti pravo na suđenje u razumnom roku

Odeljenje za ljudska prava, decentralizaciju i zajednice (HRDC) Misije OEBS-a na Kosovu je zabrinuto zbog toga što sadašnji sistem za prevoz pritvorenika od strane centralne Jedinice za Pratlju Zatvorenika (JPZ) iz Prištine, je uzrok neopravdanih zakašnjenja u krivičnoj proceduri i nepotrebno produžuje trajanje pritvora pritvorenika. Ovo također može doprineti kršenju prava na suđenje u razumnom roku

Služba praćenja/prevoza pritvorenika na Kosovu je trenutno zasnovana na Standardnoj Proceduri Operacija (SPO) odobrene od strane Odeljenja za Javni red 11-og Marta 2005¹. SOP određuje JPZ, koja je pod komandnim lancem Odeljenja Pravde (OP), kao jedini nadležni organ za praćenje pritvorenika od pritvornih centra u sudove.²

Domaći zakon zahteva da sudski organi sprovode postupke bez odlaganja.³ Povrh toga, kad je pritvorenik zadržan u pritvoru, trajanje pritvora treba da bude „najkraće moguće“⁴ i svih učesnici u krivičnom postupku moraju postupiti sa posebnom urgencijom⁵.“ Slično, međunarodni standardi zahtevaju da kad je okrivljeni u pritvoru, pojam „u razumnom roku“ kojim svako ima pravo na suđenje⁶ treba protumačiti pod rigoroznim standardom⁷.

Uprkos ovih pravnih zahteva, OEBS je nadgledao nekoliko slučajeva u kojima neuspeh od strane PJPZ-a da osigura prevoz pritvorenika doveo je do odlaganja rasprava. Ovo je prouzrokovao na odlaganje sudskih postupka.

O jednom slučaju u Okružnom Sudu u (...) na suđenju (...) okrivljenih optuženih za krivično delo (...),⁸ sud je odlagao raspravu zakazano za (...) zato što PJPZ nije uspeo dovesti optužene iz pritvornog centra u (...). Predsednik sudskog veća naznačio je da zakašnjenja uzrokovana od problema sa prevozom pritvorenika imali i prije u istom slučaju.

¹ Uredba, ispravljena 2006, zahteva da sudovi koji traže policijsku pomoć u pratnji pritvorenih na sudske ili druge rasprave moraju kontaktirati Jedinicu Planiranja JP najkasnije 72 sata pre zakazane rasprave. Pošto JP ne obezbeđuje „statičnu sigurnost“ Kosovska Policijska Služba (KPS) je nadležna za sigurnost pritvorenika tokom sudskih rasprava. Prema informacije koje OEBS raspoloži direktiva nije implementirana više od dve godine, relevantne vlasti počeli su primenjivanje ove procedure sledeći pismeni podsetnik poslat od strane Direktora Operacija 21 Marta 2007.

² Na primer SOP, sa sedištem u Prištini, odgovorna je za prevoz pritvorenika iz Prizrenskog pritvornog centra do Okružnog Suda u Prizrenu, iako daljina između ove dve institucije je otprilike 50 metara. SMSJ je upoznata situacijama gde pritvorenici su ostavljeni satima u kancelarijama tužilaca zato što nisu imali prevoza nazad do pritvornog centra. U jednom slučaju pritvorenik je morao provesti noć u policijskoj stanici gde je lokalni nadzornik kupio hranu za pritvorenika iz njegovog džepa.

³ Član 5(2), UNMIK Uredba br. 2003/26 *O Privremenom Zakonu o Krivičnom Postupku (PZKP)*, 6. Jul 2003.

⁴ Član 5(3), PZKP

⁵ Član 279(2) PZKP

⁶ Vidi član 5(3) i 6(1) Evropske Konvencije za Ljudska Prava (EKLJP) i član 14(3)(c), Međunarodni Pakt za Građanska i Politička Prava (MPGPP).

⁷ Vidi Evropski Sud za Ljudska Prava (ESLJP), *Abdoella v Holandija*, 12728/27, 25. Novembar 1992. stav 24.

⁸ Član 146 UNMIK Uredba br. 2003/25 *O Privremenom Krivičnom zakonu (PKZK)*, 6. Jul 2003.

U slučaju ispred Okružnog Tužilaštva u (...) u istragu protiv (...) okrivljenih za krivično delo (...),⁹ (...) okrivljenih su bili pozvani na ispitivanje (...). Iako je tužilac na vreme poslao zahtev za prevoz pritvorenika¹⁰ vlastima pritvornog centra u (...), PJPZ nije doneo okrivljenike na istražnu raspravu. Stoga, sud je odložio raspravu.

U slučaju ponovnog suđenja (...) okrivljenih optuženih za (...) shodno Kosovskog Krivičnog Zakona od 1977. godine¹¹ ispred Okružnog Suda u (...), sud je odložio raspravu (...) zato što PJPZ nije uspeo da preveze optužene od Pritvornog Centra u (...) do suda.

U slučaju ispred Okružnog Suda u (...) na suđenju okrivljenika optuženog za dva krivična dela (...),¹² predsednik sudskog veća najavio je da će se prva rasprava, zakazana za (...), odložiti za mesec dana zato što PJPZ nije moga dovesti okrivljenika iz pritvornog centra u Gnjilanu.¹³

U gore navedenim slučajevima, propust sadašnjeg sistema za prevoz i pratnju da osigura prisustvo pritvorenika ispred sudskih vlasti rezultirao je neprikladnim zakašnjenjima u sudskim postupcima.¹⁴ Ovo je nepotrebno produžilo vreme sprovedeno od strane pritvorenika u pritvoru, i može doprineti kršenju prava okrivljenika na suđenje u razumnom roku.¹⁵

U smislu gore navedenog, OEBS preporučuje da:

- UNMIK Policija i DP promene sadašnji centralni sistem praćenja-prevoza pritvorenika od strane PJPZ da bi osigurali da će pritvorenici biti prevezeni na vreme da bi prisustvovali sudskim postupcima.

Nepotpuno obrazložene odluke u građanskim parnicama krše domaći zakon i utiče na pravo na pravično suđenje

OEBS je zabrinut da nepotpuno obrazložene odluke u civilnim parnicama krši domaći zakon i utiče na pravo na pravično suđenje.

Iako se izričito ne zahteva pod članom 6 Evropske Konvencije za Ljudska Prava (EKLJP), Evropski Sud za Ljudska Prava (ESLJP) priznaje zahtev obrazložene odluke u građanskim i krivičnim parnicama pod opštim pravom na pravično suđenje.¹⁶ Dobro-obrazložena odluka je naročito važna da bi omogućila stranci da upotrebi svoje

⁹ Član 139, PKZK.

¹⁰ Javni Tužilac je poslao zahtev 19 Aprila 2007.

¹¹ Član 74(2), Krivični Zakon Kosova od 1977 godine.

¹² Član 193 PKZK.

¹³ U predmet se nalazi sudsko naređenje za prevoz pritvorenika iz Okružnog Zatvora u Gnjilane.

¹⁴ Kao što je istaknuo ESLJP „Vlade su obavezne da organiziraju svoj pravni sistem da bi dopustili sudovima da rade shodno propisima člana 6(1) Konvencije uključujući to o suđenju u razumnom roku.

¹⁵ U stvari prema ESLJP, produženje vremena provedeno u pritvoru može kršiti član 5(3) EKLJP ako „odugovlačenjem postupaka koja se može pripisati niti složenosti slučaja niti ponašanju optuženika“ (*Kalashnikov v. Russia*, 47095/99, 15 Juli 2002 stav 120).

¹⁶ ESLJP *Hadjianastassiou v Grčka*, 12945/87, 16 Decembar 1992, stav 33 i *Hiro Balani v. Španija*, 18064/91, 9 Decembar 1994, stav 27.

pravo na žalbu. Podnosilac žalbe ne može pravilno izazvati odluku nižeg suda ako ne zna osnovne razloge za suprotnu odluku.¹⁷

Sledeći međunarodno priznati zahtev za obrazloženu odluku, Zakon o Parničnom Postupku (ZPP)¹⁸ ističe da pravosnažna odluka mora sadržati objašnjenje, uključujući i činjenice i dokaze na koje je odluka osnovana.¹⁹ Šta više, ZPP zahteva od sudije da u njihovim obrazloženjima obuhvate rezultate dokaznog postupka, sve činjenice zajedno i odvojeno, i takođe da procene sve činjenice na koje se odluka osniva.²⁰ Sud će takođe istaknuti zakonske odredbe na kojima se odluka oslanja.²¹ Nepotpuno obrazložena odluka čini bitnu povredu ZPP i služi kao osnov za žalbu.²²

Uprkos ovih domaćih i međunarodnih zakonskih odredaba, OEBS je nadgledao nekoliko slučajeva gde odluke u građanskim parnicama nisu bile dovoljno obrazložene.

U imovinskoj raspravi pred Opštinskim Sudom u (...) radi potvrđivanja vlasništva, sud je doneo odluku (...). godine odobravajući tužbeni zahtev tužilaca. Sudije je samo nabrojio dokaze podnete sudskom veću tokom postupka a nije ocenio činjenice slučaja. Sudija je takođe izostavio pravni osnov u koji je osnivao odluku.

Drugi slučaj pred Opštinskim Sudom u (...) ticao se rasprave među (...) lica radi spora (...). Sud je doneo odluku u korist (...) lica i odlučio iseliti drugog. Međutim opština je zatražila od žalbenog suda da zaustavi iseljavanje zato što se nije slagala sa procenom suda. Datum (...), žalbeni sud zaustavio je izvršenje odluke. Međutim, odluka žalbenog suda je samo ponavljala iskaze stranaka, a nije sažela ili procenila dokaze niti je dala pravo obrazloženje. U odluci je samo pomenuto pravo na vlasništvo²³ ali nije citiran važeći domaći zakon niti su primenjene činjenice slučaja.

U ovim slučajevima, slabo obrazloženje od sudija krši domaći i međunarodni zakon. Ovo takođe umanjuje sposobnost stranke da upotrebi pravo na žalbu.

Stoga, OEBS preporučuje da sudije:

- Izdaju dobro obrazložene odluke sa specifičnim uputima relevantnog zakona i činjenice slučaja.
- Izmeriti pouzdanost i zasnivati odluke na dokazima podnetim tokom postupka.
- U žalbi i kao što je obezbeđeno zakonom, ili ispraviti odluku ili poslati slučaj nazad na ponovno suđenje gde odluka prvostepenog suda nije obrazložena ili nedostaju ključne činjenice, propusti da pravično citira relevantni zakon, ili ne primeni zakon u činjenice.

¹⁷ Vidi *Suominen v. Finska*, 37801/97, 24 Juli 2003, stav 34-38.

¹⁸ Službeni List Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije, br, 4/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, i 35/91.

¹⁹ Član 338 (1) ZPP.

²⁰ Vidi *Tomislav Ralčić i Vitoje Tanasković, Komentar o ZPP*, 1980 str. 552-553.

²¹ Član 338(4), ZPP

²² Član 354 (2) tačka 13, ZPP

²³ Sudija je osnivao odluku na Član 1 Protokol 1 EKLJP, koja predviđa pravo na vlasništvo.